І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 162. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 24-го СЕРПНЯ 1962. 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 24, 1962 No. 162. VOL. LXVIII.

ДВА АМЕРИКАНСЬКІ ПІДВОДНІ ЧОВНА ВІДБУЛИ ЗУСТІРЧ НА ПІВНІЧНОМУ БІГУНІ

ПРЕЗИДЕНТ ЗАКЛИКАЄ КОНҐРЕС УХВАЛИТИ НАЙВАЖЛИВІШІ ЗАКОНОПРОЄКТИ

Вашингтон. — Президент Кеннеді повідомив на пресовій конференції 22-го серпня, що американські підводні атомові човни: „Скейт" і „Сідраґан", зустрілися ще в дні 31-го липня на Південному бігуні, і тепер вертаються до своїх баз. Бувши під льодом Арктики ці човни відбували свої підводні вправи і 2-го серпня вийшли були на поверхню через діру в льоді. Після того делеґації обидвох підводних човнів вийшли на лід, де відбулися офіційні привітання і виміна відзнак між Атлантійською і Тихоокеанською фльотами, з яких є ці обидва підводні човни. Під час виміни відзнак оркестра відіграла державний гимн. Під час цієї зустрічі човни були віддалені 850 миль від найближчої совєтської території — рогу Челюскіна. Залога човнів під водою довідалася була про лети совєтських астронавтів Ніколаєва і Поповича довкола Землі. Ці обидва човни вже були в Арктиці; Скейт був першим підводним човном, що заплив до Північного бігуна 17-го березня 1959-го року, а Сідраґан плив попід бігун в серпні 1960-го року. Команда фльоти повідомила, що всі тести, переведені під час цієї плавби, були вповні успішні. В човнах були і цивільні науковці, між якими був і д-р Вальдо К. Лайон із електронічної лябораторії фльоти, який був нагороджений Медалею Президента за визначну цивільну службу. У вправах цих двох атомових човнів брали участь ще льодолом Биртон Айленд і літаки фльоти. У вступній заяві Президент закликав 87-ий Конґрес ще на цій сесії ухвалити п'ять головних законопроєктів, щоб залишити за собою добрий успіх праці. Президент назвав цих 5 проєктів: 1) Фармерський закон про контролю рільничої продукції, бо досі є два проєкти в цій справі, але між ними існує велика різниця; 2) законопроєкт про контролю ліків, над яким вже працюють обидві Палати, і який конче потрібний, як це виявилося у зв'язку з німецьким ліком талідомідом, який спричинив народження здеформованих фізично дітей; 3) треба ухвалити нову поправку до Конституції, яка касувала б так звані виборчі податки в деяких стейтах; 4) на ухвалення чекає проєкт про повновласті для Президента зменшувати на 50% мита від імпортованих товарів. Від ухвалення цього закону залежатиме відношення европейських країн до ЗДА; 5) Президент турбується тим, щоб Конґрес прийняв проєкт про дозвіл для уряду ЗДА набути бонди Об'єднаних Націй на суму 100 мільйонів долярів. Об'єднані Нації мусять дістати фінансову допомогу, бо інакше вони не могли б виконувати свого завдання. Президент заявив, що він на другий рік знов внесе закон про те, щоб можна було в банках і підприємствах стягати податок із відсотків та дивіденд. Президент не згадав про те, що Конґрес в цьому році повинен ухвалити фонди на публічні роботи, але це сталося через недогляд Президента, як пізніше заявили з Білого Дому. Кеннеді відкинув пропозицію обмежити закордонні подорожі туристів, що спричиняє пізніше втечу золота із ЗДА. На думку Президента прибутки компанії Генне, в якій працює колишній секретар скарбу Дж. Гомфрі, були таки завеликі. Президент заповів, що дальше слідство виявить ще й інші подібні випадки. Кеннеді сказав, що восени цього року вестиме виборчу кампанію, але ще не знає, як довго він це буде робити. Може сказати тільки те, що це буде при кінці вересня і в жовтні.

Сенат ухвалив фармерський законопроєкт

Вашингтон. — 22-го серпня Сенат більшістю 47 до 37 голосів прийняв фармерський законопроєкт. За прийняття цього проєкту були 43 демократи і 4 республіканці, а проти голосували 28 республіканців і 9 демократів. Хоч цей проєкт не дає урядові того всього, чого він жадав, то президент Кеннеді заявив на пресовій конференції, що все ж таки тепер можна буде хоч частинно контролювати фармерську продукцію. Сенат в травні прийняв цей проєкт в урядовій редакції, але Палата Репрезентантів була проти нього і в липні ухвалила свій власний законопроєкт в цій справі. Згідно з новим сенатським проєктом можна буде контролювати продукцію кормових культур і зменшити запаси в урядових складах. Уряд має запасів: пшениці — 1,069,187,00 бушлів; кукурудзи — 629,919,000 бушлів; насіння сорґум — 660,378,000, ячменю — 30,181,000; вівса 16,050,000 і жита — 1,482,000. За це уряд заплатив більйони долярів, і зберігання цих запасів коштує мільйони долярів. Прийнятий в Сенаті проєкт іде до Палати, яка має зайняти становище до нього, бо проєкти Сенату і Палати різняться між собою.

ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ ПРО ДОПОМОГУ ЖЕРТВАМ ГУРАҐАНІВ

Вашингтон. — 21-го серпня Американський Червоний Хрест і Уряд наглого плянування підписали договір про те, як допомагати жертвам гураґанів, сезон яких тепер зближається. Від федерального уряду підписав умову Едвард Мек - Дермотт, директор Уряду наглого плянування, а від АЧХреста генерал Алфред М. Ґрунтер, президент АЧХ. Починаючи від1905-го року Червоний Хрест, згідно з рішенням Конґресу, допомагає в наглих випадках і тут і за кордоном. Умову зредаґовано в тому дусі, щоб допомогу могли якнайскорше дістати ті, що її потребуватимуть.

В АМЕРИЦІ

● **Канадійські війська** вишколюються як контролювати товпу людей, які можуть зібратися під час крайової крайньої необхідности. Це є зовсім нова проблема для канадійських офіцерів, які вишколюють вояків на взір англійської армії, що має досвід в контролюванні мас в різних східніх державах, не сміючи вживати зброї.

● **Фахівці** від радіяційних сховищ у Філядельфії, Па., ствердили, що на випадок потреби в тому місці можна б влаштувати сховища для 1,458,142-ох осіб на всіх 2,002,502 мешканців цього міста. За сховище вважається таке місце, де людина може бути 100 разів безпечніша, як на вільному місці.

● **Науковці** Домініяльної Обсерваторії в Канаді знайшли нові докази на те, що три кратери в північному Квебеку не є вульканічного походження, бо вони виникли внаслідок того, що два більйони років тому впали там метеори, які глибоко вбилися в землю.

● **В місті Фльоренція** в Колюмбії число жертв повені дійшло до 135; 47 смертних випадків, 88, про яких немає вісти. Понад 2,000 осіб є без даху над головою; матеріяльні втрати обраховують на $500,000. Фльоренція має 95,000 мешканців.

СТУДЕНТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ПРАВДИ ПРО УКРАЇНУ, ПІКЕТУВАЛИ „ЛАЙФ" І „ТАЙМ"

Студенти пікетують „Лайф„ і „Тайм", домагаючись від них правди про Україну.

Ню Йорк. — Хто проходив в полудневих годинах минулого вівтірка, 21-го серпня, біля великого хмародеру на Рокефеллеровій площі в Ню Йорку, в якому приміщуються редакції двох відомих великих журналів „Лайф" і „Тайм", міг побачити два десятки юнаків і юначок, що у великому порядку пікетували будинок, несучи перед собою таблиці з написами: „Українці це не росіяни". Київ не є в Росії", „Сила не є правом і українці таки є українцями", „Ми хочемо правди про Україну", „Лайф і Тайм відмовляються направити помилку" і подібне. Це пікетування має свою довгу історію, що вже багато разів була предметом уваги української преси і публіки. Два згадані журнали, як і ряд інших американських публікацій, постійно і послідовно плутають Україну з Росією а українців з росіянами. На численні листи із запитами та протестами вони завжди мають приблизно таку саму відповідь, що вони здають собі справу з відрубности України від Росії та українців від росіян, але це вже, мовляв, так прийнято, що Совєтський Союз утотожнюється з Росією а мешканців Совєтського Союзу з росіянами. Тепер, услід за цими листовними протестами, прийшло пікетування. Його влаштували з власної ініціятиви студенти багатьох коледжів і університетів, що тепер є учасниками курсів українознавства на Союзівці, або які перебувають там на вакаціях. Між ними були члени усіх наших молодечих організацій: Пласту, СУМА, МУН, Ліги Молоді, СУСТА, „Обнови" та інших. Пікетування звернуло на себе увагу тих, проти кого воно було звернене і їх представник мав інтерв'ю з учасниками пікетування та, вислухавши їх арґументів, обіцяв довести їх до відома відповідальних за публікації. Крім цього, цілий ряд громадян, що бачили чи знали про пікетування, в тому ж часі зверталися телефонами до редакцій обидвох журналів, просячи вияснень, відповідно піддержуючи та доповнюючи арґументи молодих учасників пікетування. Речником пікетувальників був проф. Мирон Куропась, тепер інструктор на курсах українознавства на Союзівці, відомий діяч й ідеолог МУН, автор багатьох публікацій і статтей, від останньої конвенції головний радний УНСоюзу.

Міні очолює Комітет боротьби за 35-годинний тиждень праці

Вашингтон. — При Американській Федерації Праці — Конґресі Індустрійних Організацій зорганізувався окремий Комітет, який має вести боротьбу за 35-годинний тиждень праці. Найважливішим арґументом в справі коротшого тижня праці є те, що тоді більше робітників дістало б працю, і зменшилося б число безробітних, яке в липні ц. р. становило 5.3 відсотка всіх робітних сил країни. Не можна знати, кажуть робітничі провідники, на скільки зменшилося б число безробітних, але певним є, що число годин праці зменшилося б на 12.5 відсотка, і тому треба б було збільшити число робітників, які взяли б ті години праці. Але на це інакше дивиться Крайове Товариство Фабрикантів. Його представники заявляють: Вже й тепер 6 мільйонів робітників (а може й більше) працюють по 37.5 годин, 35 годин або і менше. Всякі промисли як вугільний і нафтовий та одежеві робітники працюють 35 годин тижнево від 1930-их років. В Европі, в загальному, є довший тиждень праці, як у ЗДА. В Німеччині тепер він ще виносить малощо менше як 44 години. Робітники вказують на те, що проти скорочування тижня праці завжди виступали працедавці. В 1900-му році тиждень праці у ЗДА становив 60 годин; в 1910 — 57; 1920 — 50; у 1920-их роках тут ще працювали принаймні півдня в суботу. Генрі Форд в 1926 р. перший увів 40-годинний тиждень праці. Від 1936 року це було урядовим числом в різних контрактах, хоч Конґрес аж в 1938 році прийняв до відома 40-годинний тиждень праці.

Розходження між Ніксоном і Бравном в справі спільних телевізійних дебат

Лос Анджелес. — Обидва кандидати на становище губернатора в Каліфорнії віцепрезидент Ричард М. Ніксон і теперішній губернатор Едмунд Дж. Бравн не можуть погодитися в справі спільних передвиборчих дебат на телевізії. Обидва вони погоджуються на спільні дебати, але розходяться в способі їх переведення. Губернатор Бравн хотів би, щоб вони відбувалися так, як в 1960-му році телися дебати між Ніксоном і Кеннеді. Але Ніксон бажає, щоб був тільки один модератор, який одночасно і дбав би про те, щоб дискутанти притримувалися призначених часових речинців.Бравн не погоджується на це, кажучи, що він постійно ставить запити Ніксонові в публічних виступах, але не дістає від нього жадної відповіді, тільки образливі твердження. Ніксон заявляє, що Бравн боїться виступити віч-на-віч із ним та обороняти публічно свої осяги на становищі губернатора. Ніксон пропонує три або чотири дебати, Бравн хоче лиш однієї. Бравн закидає Ніксонові, що він боїться публічних дебат, і тому ставить такі вимоги, на які не може погодитися демократичний дискутант. Опитування стверджували велику перевагу Бравна, але тепер популярність Ніксона зросла, і демократи не є певні перемоги.

Кеннеді готовий зустрітися з Хрущовим, під час Генеральної Асамблеї ОН

Вашингтон. — Під час пресової конференції, відбутої тут у середу дня 22 серпня ц.р., президент Кеннеді заявив, що він не виключає можливости своєї зустрічі і розмов з Нікітою Хрущовим, якщо б той вирішив узяти участь в нарадах Генеральної Асамблеї ОН і прибув у зв'язку з цим до Ню Йорку. Склав свою заяву президент Кеннеді у відповідь на питання одного з журналістів, викликане поголосками про можливість приїзду Хрущова до ЗДА восени цього року. Стверджуючи, що досі немає ніяких конкретних інформацій про те, чи прийде Хрущов, чи ні, Президент підкреслив, що він готовий зустрітися з Хрущовим, так же само, як з головами інших держав, які прибудуть на Генеральну Асамблею ОН. Темою розмов під час цієї навершинної зустрічі була б — на думку політичних коментаторів — без сумніву справа Берліну, загострена останніми подіями, особливо ж берлінським заворушенням і ліквідацією совєтської командантури в Берліні. Брав участь Хрущов у сесіях Генеральної Асамблеї ОН восени 1960 року. Можливість безпосередніх, хоч і цілком безуспішних розмов із Хрущовим мав президент Кеннеді в червні 1961 року під час окремої зустрічі у Відні.

Нова спроба атентату на французького президента де Ґоля закінчилася невдачею

Париж. — Президент Франції Шарль де Ґоль оминув щасливо смерти, приготовлюваної йому невідомими змовниками, які обстріляли його авто із засідки трьома серіями куль із машинових пістоль. Десять із вистрілених куль поцілили авто і дві з них пошкодили опони на колесах, але і президент де Ґоль і його дружина й особи із його супроводу не зазнали ніякої шкоди. Вертався президент де Ґоль із засідання свого уряду в Парижі, на якому була обговорювана справа дальшої боротьби із французькими екстремістами, які — згідно з останніми повідомленнями готуються до нової терористичної акції, спрямованої проти режиму де Ґоля. Відбувся цей невдалий, другий вже із черги атентат на де Ґоля поблизу летовища Віллякублей біля Парижу, куди їхав де Ґоль, щоб переїхати далі літаком до своєї літньої резиденції у східній Франції. Стріляли змовники на авто де Ґоля із двох особових авт, які паркували біля дороги на летовище. Кулі поранили легко одного з мотористів, що їхав у той час теж на летовище, і пробили шолом одного з поліцистів, який ескортував авто французького президента. Французька поліція шукає наполегливо за спричинниками невдалого атентату і притримала для переслухання кільканадцять осіб, як „свідків". Авта, із яких стріляли атентатники, знайдено згодом залишені на дорозі. Внаслідок пошкодження автових опон в авті де Ґоля він мусів відбути дальшу їзду на летовище в іншому авті. Не зважаючи на те, що негайно після атентату поліція обставила цілу околицю, нікого із спричинників не повелося зловити.

На Угорщині здушено спробу революти проти режиму Кадара

Відень. — Згідно з одержаними тут повідомленнями, комуністичний режим прем'єра Яноша Кадара зліквідував останнім часом широку антирежимну змову, в якій брали участь деякі генерали разом із високопоставленими в уряді і партії особами. Змовники мали діяти в порозумінні чи з надією на поміч комуністичного Китаю, і між ними називають ув'язнених востаннє Імре Деґея, колишнього міністра сільського господарства і Кароля Дапсі, заступника міністра оборони. Очолював цю антиурядову револьту заступник міністра внутрішніх справ Антал Бартош. Із цих же джерел повідомляють, що Деґей, виключений з компартії і позбавлений посольського мандату спочатком цього року, пробував переговорювати з Пейпінґом, сподіваючися одержати від китайських комуністів допомогу проти Кадара, якого Деґей визначив у своєму меморандумі до комунокитайської амбасади в Будапешті, як „ревізіоніста" і „тітовця". Деґей між іншим, був призначений ще в 1960 році на становище угорського амбасадора до Пейпінґу, але з якихось причин туди не виїхав і не зайняв призначеного йому становища. Учасниками цієї організованої вперше проти режиму Кадара револьти мало бути яких 30 до 50 видатних партійців й урядовців з міністерства оборони та внутрішніх справ і крім них теж багато військовиків, незадоволених особою міністра оборони Лайошом Чінеґом, який є ставлеником Кадара. Офіційні угорські кола заперечують усі повідомлення про револьту і про переведені на Угорщині у зв'язку із викриттям цієї змови ув'язнення.

Арґентинський міністер економіки критикує військових провідників

Буенос Айрес. — Міністер економіки Альваро С. Альсоґорей, промовляючи в телевізії, гостро критикував амбітних військових екстремістів за те, що вони не мають довір'я до демократії, і не хочуть дозволити на те, щоб демократичним способом розв'язати теперішню арґентинську кризу. Альсоґорей казав, що сварка між високими військовиками малощо не привела країну до громадянської війни кілька днів тому. Преса прихильно поставилася до промови міністра економіки але генерали і надалі погрожують демократичному режимові президента Хозе Марія Ґвідо. Ситуація в Арґентині не є корисна: тисячі безробітних, посуха в сільських районах, промисл без кредитів, непорозуміння між робітництвом і працедавцями.

В найближчу суботу на Союзівці відбудеться вечір в честь Маркіяна Шашкевича

Союзівка, Керґонксон. — В найближчу суботу, 25-го серпня, студенти Курсів Українознавства на цій оселі УНСоюзу влаштовують, в рямках щотижневих культурно-мистецьких імпрез, окремий мистецький вечір в честь пробудителя Галицької Землі, о. Маркіяна Шашкевича в 150-річчя його народження. Під знаком цих роковин відбуваються й самі курси українознавства. В програмі вечера виступить хор курсантів під проводом інструкторки Галі Савчак, група курсантів-танцюристів під проводом інструктора танців Володимира Бакада, а програму доповнять сольові виступи й декламації, у виконанні курсантів.

● **Сенатор республіканець** з Арізони Беррі Ґолдвотер гостро критикує департамент оборони, представники якого завинили в тому, що американські астронавти не могли досі похвалитися більшими успіхами в здобуванні космічних просторів. Ґолдвотер нарікає за такий стан на „цивілістів із Пентаґону".

СОВЄТИ ЗЛІКВІДУВАЛИ СВОЮ ВІЙСЬКОВУ КОМАНДАНТУРУ В БЕРЛІНІ

КЕННЕДІ І ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ СТВЕРДЖУЮТЬ, ЩО СОВЄТСЬКА АКЦІЯ НЕ ЗАТОРКУЄ ПРАВ Й ОБОВ'ЯЗКІВ ЗАХІДНИХ ДЕРЖАВ ЩОДО БЕРЛІНУ

Москва. — У середу 22-го серпня ц. р., міністерство оборони СССР проголосило, що згідно з рішенням совєтського уряду існуючий досі пост команданта військового ґарнізону СССР в Берліні ліквідується і що адміністрування ґарнізоном совєтських збройних сил у Берліні, як теж контролю над західніми шляхами доїзду і постачання до Берліну переймає ген. Іван Якубовський, як командант усіх совєтських військ у Східній Німеччині, головна кватира якого знаходиться в Потсдамі біля Берліну. Як причину цієї нової акції, спрямованої на виелімінування західніх військових залог з Берліну, совєтське міністерство оборони подає незаконні нібито намагання командантів військових залог ЗДА, Великої Британії і Франції встрявати у внутрішні справи „суверенної і незалежної Німецької Демократичної Республіки", значить Східньої Німеччини. У совєтському комунікаті про ліквідацію совєтської командатури в Берліні стверджується далі, що західні держави створили із західнього Берліну мілітарну базу НАТО і намагаються за всяку ціну втримати там свої військові залоги, як прикриття для цієї бази, яка є, мовляв вогнищем нової воєнної загрози. Рішення совєтського уряду зліквідувати совєтську військову команду в Східньому Берліні трактують у політичних колах Заходу, зокрема в ЗДА і Західній Німеччині, як дальшу консеквентну спробу Совєтського Союзу добитися усунення західніх військових залог із Західнього Берліну і поступового встановлення комуністичної контролі над цим містом. Коментатори підкреслюють, що проголосили Совєти своє рішення в цій справі зараз же після зустрічі, що її відбув державний секретар Раск із совєтським амбасадором до ЗДА Добриніним, під час якої ЗДА передали совєтському урядові вимогу відбути зустріч усіх чотирьох військових командантів Берліну для обговорення можливостей зменшення існуючого там напруження. Негайно після проголошення комунікату міністерства оборони СССР державний департамент ЗДА опублікував заяву, в якій стверджується, що, не зважаючи на такі чи інші форми совєтської військової адміністрації в Східній Німеччині, З'єдинені Держави Америки вважають Совєтський Союз і далі відповідальним за виконування ним зобов'язань, встановлених у спільних договорах чотирьох великодержав, і що військові команданти західніх залог у Берліні будуть далі виконувати покладені на них відповідальності і права. Водночас із цим державний департамент повідомив, що ЗДА відбудуть в цій справі консультативні наради із своїми союзниками і про вислід їх повідомлять окремо. Висловлене в заяві державного департаменту становище щодо нового совєтського маневру в справі Берліну підтвердив теж і президент Кеннеді під час своєї цьоготижневої пресової конференції.

Комуністична Юґославія намагається поширити „соціялістичний сектор" сільського господарства

Београд, Юґославія. — В обличчі господарської кризи, викликаної безупинним щорічним невроджаєм, тітовський комуністичний режим в Юґославії намагається знайти вихід із критичної ситуації в різних сільсько - господарських реформах. Такою новою реформою в теперішній час мала б бути спроба збільшити „соціялістичний сектор" юґославського сільського господарства з допомогою більшого оподаткування тих селян чи пак дрібних земельних власників, що крім управи ріллі займаються іншою працею, як робітники і ремісники, не зрікаючися своєї землі. Таких селян у Юґославії нараховують яких 35 процентів із усієї кількости хліборобського населення і комуністичний режим вирішив примусити їх або працювати виключно на ріллі або перейти у промисл чи в ремесло, а в останньому випадку землю віддати державі. Державні і колективні господарства в Юґославії охоплюють усього 10 процентів усього земельного фонду країни, решта землі належить селянам, земельне посідання яких обмежене до 10 гектарів або яких 25 акрів. З допомогою теперішньої реформи режим хоче перетягнути якусь кількість селян до праці по містах, а решту примусити створити кооперативні господарства, що їх селяни вважають прихованою спробою загнати їх в комуністичні колгоспи чи держгоспи.

У СВІТІ

● **У віденській в'язниці** повісився 51-літній німець Герман Гефле, обвинувачений у масовому винищуванні жидів під час другої світової війни, особливо ж в окупованій гітлерівцями Польщі. Прізвище його було згадуване на недавньому процесі Айхмана в Єрусалимі. Ув'язнений 31 січня ц. р., Гефле заперечував свою вину і боронився тим, що його змішують із генералом СС Германом Гефле, якого повішено в ЧСР в 1945 р.

● **Між королівськими збройними силами і комуністичними повстанцями Патета Лао в Лаосі** почалися нові збройні сутички. Відновили бої комуністи, які заатакували позиції правих військ біля Сам Нева, 160 миль на північний схід від Вієнтіяну.

● **В американській базі для підводних човнів у Голі Лок у Шотляндії** перебуває тепер шість американських підводних атомових човнів замість плянованих первісно двох. Кожен із підводних човнів має по 16 ракет типу Поляріс.

● **Філіппінська поліція** вбила 9 і взяла в полон 15 войовників із тубільчого племени на острові Мінданао в південних Філіппінах, які, здогадно, мали практикувати приношування людей в жертву богам племени.

● **Населення і міська управа ірляндської столиці Дублін** вітали оваційно кол. президента ЗДА Двайта Д. Айзенгавера і членів його родини, які прибули до цього міста у вівторок 21 серпня ц. р., у триденні відвідини. Тисячі ірляндців несли прапорці із написом „Іс майт ліом Айк", що визначає „Я люблю Айка". В середу 22 серпня Айзенгавер і його дружина та внуки були гістьми ірляндського президента де Валери.

● **Папуанське населення голляндської Нової Ґвінеї** привітало представника ОН, Індара Іт Рікс ворожою демонсрацією, переведеною під гаслом „Об'єднані Нації не сміють нас продавати, як звірят".

● **Британський уряд** вирішив започаткувати будову нової підземної залізниці в Лондоні, яка сполучуватиме осередок міста з північносхідним передмістям Волтгестов. Ця нова лінія в лондонській системі підземних залізниць, збудованих тому 54 років, коштуватиме 56 мільйонів фунтів, або 157 мільйонів долярів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Чистка в угорській компартії

Проведене пленумом Центрального Комітету Соціялістично-Робітничої, комуністичної партії Угорщини в днях 14-17 серпня ц. р. у Будапешті вичищення 25 провідних комуністів нібито сталінського напрямку викликало широкий відгомін у світовій пресі. Набрала розголосу ця подія не тільки з огляду на її пов'язаність з угорською революцією 1956-го року, але подекуди й тому, що на першому місці між вичищеними фігурують колишні провідники угорської компартії, Ракоші і Геро, обидва жидівської національности.

Прізвища обидвох „героїв" цієї комуністичної чистки сьогодні вже трохи призабулись, але в ще недавньому минулому, особливо в сорокових і в першій половині 50-их років, ці постаті були для міжнародного комунізму символом ленінської стійкости і правовірности, а для некомуністичного світу — персоніфікацією комуністичної безоглядности, жорстокости й перфідности. І Ракоші і Геро, заслужені для Москви агенти й експерти в підривній комінтернівській діяльності, повернулися на Угорщину 1945-го року під охороною совєтських танків і з допомогою зради, шантажу та терору вставили на Угорщині — з ласки Сталіна — очолюваний ними ж самими комуністичний режим. Стосуючи „тактику салямі", значить, поступового ліквідування „опозиційних" партій, передусім демократичних і соціялістичних, Ракоші став у 1953-му році прем'єром комуністичного уряду і залишався на тому пості аж до 20-го з'їзду совєтської компартії в 1956-му році, коли „розвінчувано Сталіна". Здійснюваний Ракоші безоглядний терор був однією з головних причин народного гніву, що привів до революційних подій у жовтні - листопаді 1956-го року. Стосованого Ракоші курсу не змінив його наслідник Ерно Геро — той, що наказав комуністичній поліції розігнати сальвами з кулеметів студентську демонстрацію 23-го жовтня 1956-го року, що стало початком всенародного угорського зриву проти комуністичного поневолення. Рятуючись від народної помсти, обидва вони — і Ракоші і Геро — разом із своїми соратниками втекли до Совєтського Союзу, де перебувають і досі.

Тепер, по шести роках, що минули від часу угорської революції, прізвища обидвох їх витягнено з політичного забуття і над обома проведено голосну, але безболісну операцію: їх викинено з рядів угорської компартії, нібито за порушення „соціялістичної законности". Як виходить із повідомлення офіційного органу компартії Угорщини „Непсабадшаг", їх „беззаконні дії" встановлено аж після основного багаторічного перегляду протоколів і вироків політичних процесів, ведених у 1949 - 1952 роках на підставі фальшивих обвинувачень проти „заслужених і чесних провідників партії і робітництва". Ракоші, мовляв, поширював безпідставні підозріння проти членів та провідників братніх, тобто комуністичних, партій, чим спричинив необчисленну шкоду для міжнародного комуністичного руху. Обидвох, і Ракоші і Гера, усунено ще й за доконані ними екзекуції не винних у ніяких злочинах членів партії. Не зважаючи на рекордовість довершених ними злочинів, ні Ракоші, ні Гера, ні нікого з виконавців їхніх кривавих доручень не поставлено під суд.

Обвинувачуючи всіх вичищених у порушуванні ‚соціялістичної законности", провід угорської компартії поминув цілковитим мовчанням справжні їхні злочини — масакри багатьох тисяч безневинного угорськогоє населення — селян, робітників і інтеліґенції, доконані не тільки Ракоші і Гером, але й їхніми теперішніми наслідниками на чолі з Кадаром. У цьому угорські комуністи по-рабському наслідують приклад Хрущова і його кліки, які обвинувачують тепер Сталіна і його соратників, усяких Молотових і Каґановичів, не в актах народовбивства, що їх вони справді заподіяли, але виключно в „незаконному" ліквідуванні відданих ідеї Леніна членів і провідників компартії. З цього погляду вичищення Ракоші і його кліки з угорської компартії є тільки маневром, розрахованим на дальше дезінформування світової опінії і на прикриття справжньої антинародної суті та кривавих злочинів кожночасних комуністичних володарів.

Сповидне вичищення угорської компартії із сталінців має сьогодні ще й актуальну мету, а саме спаралізування на терені ОН акції ЗДА й інших західніх держав в справі поставлення справи кривавого здушення Совєтами угорської революції знову на денний порядок Генеральної Асамблеї ОН.

Правда про ОН

Колишній президент Герберт Гувер виступив проти Об'єднаних Націй з такою нищівною критикою, якої ця установа, мабуть, ще не чула ні від одної людини з таким поважним іменем. Промовляючи на відкритті публічної бібліотеки, здвигненої в його честь у його родинному містечку Вест Бренч в Айові, з документами за час його кількадесятирічної державної служби, 88-літній Герберт Гувер порушив дві найголовніші для Америки справи: світового миру та морального стану й культурного розвитку З'єдинених Держав. Згадуючи, що у своєму довгому житті він брав участь у численних конференціях і нарадах, присвячених справі миру, Гувер ствердив, що нині „не маємо миру в Америці". Він пригадав, що підримував Лігу Націй, „коли вона була непопулярна", і виступив з пропозицією про ратифікацію чартеру Об'єднаних Націй. „Але тепер мусимо усвідомити, — заявив Герберт Гувер, — що Об'єднаним Націям не вдалося дати нам бодай далеку надію на тривкий мир. Замість цього побільшили вони небезпеки війни, які нас постійно оточують. Розкладовими силами в Об'єднаних Націях є комуністичні країни, члени тієї установи. Комуністичні лідери сорок років раз-у-раз стверджують, що не може бути миру в світі доти, поки вони не заволодіють вільними країнами". Гувер твердить, що комуністи „знищили корисність Об'єднаних Націй для цілей збереження миру".

Герберт Гувер, колишній республіканський президент Америки, цілком солідаризувався з великим демократичним президентом Вудро Вільсоном, який заявив був, що „мир може зберегти тільки партнерство демократичних країн, і від жадного автократичного уряду не слід сподіватися виявлення доброї волі або додержання підписаних договорів". Гувер покликався на заклики до єдности вільних країн, що їх проголошували президенти Труман, Айзенгавер та Кеннеді, і запевняв, що на сторожі миру стоять нині не Об'єднані Нації, а „тих 40 вільних країн, охоплених п'ятьма договорами про колективну безпеку та багатьма двосторонніми оборонними союзами. Виключаючи, щоб ОН з комуністичними державами всередині могли бути ґарантом чи інструментом миру, Гувер закликав створити Раду Вільних Країн, як „єдину надію на мир у цьому світі".

Промова Герберта Гувера поставила крапку над „і", що її оминають всі ті оборонці Об'єднаних Націй, які вбачають в ОН „інструмент миру" саме тому, що там також комуністи. Тим часом, як це виразно вказував Гувер — співіснування з комуністами в Об'єднаних Націях уможливлює їм саботування і підривання миру, приспішування їхньої завітної цілі — опанування всього світу, поневолення всіх вільних країн.

Все те, що сказав Герберт Гувер, має своє повне потвердження в практиці. Тривкий мир не може бути базований на спілці і на згоді з комуністами. Трагізм нинішньої ситуації в світі полягає в тому, що такі сутні правди можуть нині одверто стверджувати й проповідувати не урядуючі президенти чи прем'єри, а тільки — колишні, які виступають в характері приватних осіб.

А. Заплітний

БЕРЛІНСЬКА КРИЗА

Берлінську кризу викликав Нікіта Хрущов в 1958-му році. Він зажадав тоді від ЗДА, Англії і Франції впродовж півроку вивести свої війська з Західнього Берліну, щоб з нього можна було створити вільне місто під опікою Об'єднаних Націй. До того він долучив загрозу, що коли цього не станеться, то СССР підпише із Східньою Німеччиною сепаратний мир, і тоді західні держави втратять усі свої права на перебування в Берліні і всяку контролю над шляхами, які ведуть до нього.

Міністер закордонних справ СССР, М. Громико, поставив дальші домагання: щоб представники обидвох Німеччин, на засаді повної рівности, зійшлися і уклали проєкт об'єднання двох держав; щоб країни НАТО підписали пакт неаґресії з країнами Варшавського договору і щоб у середній Европі встановлена була вільна від атомової зброї зона.

Західні держави заявили, що вони стоять у Берліні в результаті перемоги над гітлерівською Німеччиною і на виразне бажання його мешканців; що вибраний на демократичних основах центральний німецький уряд вирішить, як має бути переведене об'єднання, і лише він матиме право укласти мировий договір з усіми державами, які воювали з Третім Райхом. Вони рішуче відкинули домагання визнати Східню Німеччину, як осібну державу, і призвати їй рівний голос із Західньою, бо перша є найбільш сервілістичним та безвільним сателітом Москви, а друга є справді незалежною державою з 50 мільйонами населення, з демократичним устроєм та відповідальним перед парляментом урядом. Також непотрібний є пакт неаґресії, бо держави НАТО не мали й не мають будь-яких аґресивних намірів, а Північно - Атлантійський Союз постав як заборолo проти совєтської аґресії після комуністичного замаху на демократичний лад у Чехо - Словаччині. Вільна від атомової зброї зона в Середній Европі була б на ділі великою поступкою для СССР, який має в сусідстві більше як 25 дивізій; при своїй чисельній перевазі він міг би легко захопити Західню Німеччину. Нарешті західні держави твердять, що будь-які односторонні договори не можуть ні поменшити, ні скасувати їхніх прав у Західньому Берліні.

Не так добре стоїть справа з національними спільнотами західніх держав. Соціял - демократична опозиція в Західній Німеччині твердить, що канцлер Аденауер, як сліпець, держиться американської клямки. В Англії лейбористська партія, а особливо ліве її крило, постійно закликає уряд піти на поступки совєтським домаганням. Те саме роблять ліві соціялістичні кола і комуністи у Франції та Італії.

Проти послідовної і рішучої політики супроти СССР є переважна частина великої преси ЗДА і „тверде ядро" Державного Департаменту, особливо після того, як керму цієї інституції перейняв Дін Раск, а пляновиком американської закордонної політики став В. Ростов. Всі вони різними голосами й арґументами почали твердити, що причиною сучасної кризи довкруги Берліну є негнучка політика західніх держав, що в переговорах із Совєтським Союзом можна прийти до порозуміння та до спокійного співіснування, якщо будуть задоволені „справедливі домагання" Москви і буде усунене „ненормальне положення" в Берліні. Ніхто, одначе, не мав відваги подати, які домагання СССР, як справедливі, належить задовольнити.

Під такою пресією уряди ЗДА і Англії погодилися на вершинну конференцію з участю Хрущова. На неї, одначе, не дав своєї згоди президент Франції де Голь. Він заявив, що Франція не візьме участи в цій зустрічі, бо позиція західніх держав у Берліні стоїть на солідній законній основі і тому немає жадної потреби її змінювати. Немає також берлінської кризи, а є напруження, спричинене Хрущовим, який легко може його усунути. На будь-які поступки Франція не збирається йти і не піде.

Така рішуча заява вправді не привела до зустрічі на вершинах, але дала початок довірочним нарадам секретаря Д. Раска з совєтським амбасадором Добриніним. В офіційних комунікатах говорилось про відверту і широку виміну думок.

Велику сенсацію викликала 13-го квітня цього року вістка Асошіейтед Пресс з Вашинґтону про новий спосіб полагоди берлінської кризи, що його запропонували ЗДА. Поперше: створити міжнародний орган, з участю представників Східньої Німеччини, який завідував би всіми шляхами постачання, що ведуть з Німеччини до Західнього Берліну. Подруге: створити два комітети з представників Східньої і Західньої Німеччини, які розглядали б можливості їх об'єднання при вільних виборах. Потретє: укласти взаємні декларації про ненапад між державами НАТО і Варшавського пакту, при чому обидві сторони мали б стриматися від будь-яких насильств і порушень нинішніх кордонів у Середній Европі. Почетверте: порозуміння між атомовими потугами, головно ЗДА і СССР, щоб атомову зброю не приділювано країнам, які її не мають.

Найбільш побіжне порівняння совєтських домагань і пропозицій ЗДА приводить до висновку, що у Вашинґтоні прийняли всі вимоги, поставлені Москвою, визнали, як не де-юре, то де-факто, Східню Німечину як державний твір, рівнорядний із Західньою Німецькою Федеративною Республікою, прийняли совєтську тезу, згідно з якою долю Німеччини мають вирішувати самі німці — тоді як дійсно східні німці не матимуть жадного голосу при вирішуванні цієї справи. Додаток, що об'єднання відбудеться на підставі вільних виборів, не має практичного значення, бо ж не існує на світі такої розумної людини, яка б повірила, що СССР дозволить будь-коли провести вільні вибори в будь-якій сателітній країні. Його треба трактувати або як ознаку повного незнання російського партнера, або як фіговий листок, який має закрити від світу цілковиту капітуляцію перед СССР.

Прийняття взаємного договору про ненапад між НАТО і країнами Варшавського пакту оцінив світ як офіційне визнання „статус кво" в Середній Европі і виключення будь-яких змін на цьому терені. Чому відпав Берлін як вільне місто — буде згадка пізніше. За це дістав Хрущов приречення, що ЗДА не допустять Франції до членства в „атомовому клюбі", бо тільки цю державу мали на думці ЗДА і СССР, приймаючи кінцеву точку американських тез.

Про свої пропозиції повідомив Державний Департамент довірочною нотою уряди Зах.ід. Німеччини, Англії і Франції. Через неуважність або може навмисне зміст цієї ноти попав до німецької преси, а звідтіля розійшовся по цілому світі, викликаючи в Німеччині та Франції велике невдоволення і огірчення, а в решті вільного світу — велике занепокоєння та дуже терпкі й критичні завваги щодо політичного розуму американської дипломатії і політичних здібностей її представників.

Для прикладу наведемо короткий зміст статті „Холодна війна на небезпечному закруті" з 4-го травня ц. р. визначного еспанського науковця і політика Сальвадора Мадаріяги, що, як вигнанець, живе тепер в Лондоні і втішається великою повагою в ліберальному світі. Ця стаття була вміщена в дуже поширеному та впливовому швайцарському часописі „Нойе Цюріхер Цайтунг" на доказ, як реаґувало поважно думаюче західньоевропейське громадянство на американські політичні ходи.

Проф. С. Мадаріяга пише, що в ЗДА дотепер не збагнули факту, що конфлікт між Сходом і Заходом є абсолютним, що між ними не може бути тривалого і чесного замирення: він мусить скінчитися повною перемогою одної або другої сторони. Про це добре знають большевики, які використовують всякі конференції, щоб понижувати Захід в світовій опінії чи щоб добиватися якихось конкретних концесій. Тому, замість балачок на конференціях і поступок, які звичайно виходять на шкоду вільного світу, розумніше буде поставити до СССР вимоги відступити за залізну заслону, очистити заміновані поля, знищити всі вежі з кулеметами та всі інші засоби поневолення, які перетворили комуністичний світ у великий концентраційний табір.

Найбільш зловісним аспектом американського кроку уважає автор статті пропозицію загального роззброєння і пакт неаґресії між державами НАТО і Варшавського договору, бо перша є в даних обставинах нереальна, а друга — надзвичайно шкідлива. Вона приймає, як факт, таку саму аґресивність по стороні НАТО, як і по стороні СССР та його сателітів, тоді як тієї аґресивности на Заході немає. Вона морально роззброює держави НАТО, підсуваючи їм думку, що їхні зусилля зайві і що марно пропадають їхні гроші, бо вільному світові по такому договорі не загрожуватиме жадна небезпека. Визнаючи, як правний, теперішній політичний стан у Середній та Східній Европі, вона не бере до уваги депримуючого почування поневолених народів за залізною заслоною, яке неминучо постане внаслідок такої недбайливої постави до їхньої незавидної долі. На ділі в комуністичному світі йде постійна і завзята боротьба московського центру з відосередніми змаганнями не-російських народів. Від висліду цих змагань залежатиме доля вільного світу і російської імперії.

Чому Москва так хоче побільшити престиж найбільш сервілістичного свого сателіта? Вона хоче сказати поневоленим народам з міною тріюмфатора: „Дивіться, таким є вільний світ! Покиньте всяку надію навіть на найменшу моральну допомогу від тих, яких уважаєте за своїх приятелів. Я, Москва, є тут і тут залишуся по всі часи. Будьте розумні і погодіться з тим, що є неминуче!"

Як це сталося, питає автор, що така визначна і шануюча себе нація могла вийти з такими пропозиціями? Таке саме питання ставить поважна частина громадянства в ЗДА і дотепер ще на знайшла на нього відповіді.

Колись, як будуть доступні архіви закордонних міністерств країн НАТО і Москви з її сателітами, історики встановлять, чия це була заслуга, що не прийшло до повної кризи і явного розламу в Північно - Атлантійському оборонному союзі. Судячи по виступах інспірованої Державним Департаментом великої американської преси, яка закидає Аденауерові і де Голеві, що вони хочуть диктувати всім свою волю і не дають світові прийти до рівноваги, можна припускати, що це заслуга обох цих державних мужів. З холодною розвагою вони не переймалися ні образливими натяками на старі літа Аденауера, ні злосливим підсуванням думок, що генерал де Голь, як маніяк, задивлений у минулу славу Людвика XIV і Наполеона I, хоче запевнити

(Закінчення на сторінці 3-ій)

СЕРПНЕВИЙ ПАРИЖ

Париж. — Кожного року столиця Франції найбільше порожніє у серпні. І хоч цього року нема звичайної спеки, стала вона напівмертвим містом. Мало того, поняття „напівмертвий" не віддає дійсности. Париж — зовсім мертвий, бо в ньому більше як половину фабрик, крамниць і навіть аптек зачинено, за хлібом треба бігти на третю вулицю, а про направу черевиків і говорити годі. Лікаря знайти важче, як у джунглях, наче хворих зовсім немає, наче літом хворіти заборонено ... Помічається великий відсоток вагітних жінок, бо виїздити їм на вакації ризиковно.

І хоч погода холодна, площею Конкорд, через яку звичайно автом переїхати не кожен відважується, блудять втомлені туристи. З огляду на погоду цього року не мочать вони ніг у басейнах. І лише Великі Бульвари шумлять, ніби ніяких вакацій немає. Коли пройдете ними увечері, то не скажете, що в Парижі вакації. Це враження робить юрба, в першу чергу юрба чужинців, яких тепер найбільше. На авеню Опери, наприклад, чути французьку мову менше, як англійську.

Помітно наскільки забагатіла Европа: неймовірно зріс европейський туризм. Коли ще три роки тому чути було майже виключно англійську мову з американським акцентом, то сьогодні вже чути дуже виразно німецьку, а то й італійську, не кажучи про еспанську. Бо хоч маса відпустковців Европи шукає відпочинку на пляжах, сотки тисяч таки перекочуються через Париж.

Наймертвішим днем є завжди 15-те серпня, свято Успіння. В цей бо день виїздить остання транша відпустковців, а перша ще не повернулася. Виїздять і ті, що відпустки не мають або проводять її в Парижі. І на площі Опери цього року панували зранку, коли туристи ще сплять, голуби, бо не було зовсім машин. Ця знімка порожньої площі перед Оперою і славним Кафе де ля Пе мала найбільший успіх в паризьких часописах.

Туристи не звертають уваги на парижан. Для більшости байдуже, що Комеді Франсез зачинена, — вистачає опери, оперети і приватних театрів з модерними п'єсами. Але коли не дай, Боже, зіпсується фотокамера чи відірветься закаблук, а не хочеться купувати нового, тоді щойно турист починає нервуватися і закидати французам лінивство, а Франції — невміння упорядкувати вакації, бо нічого направити не можна.

І це справді проблема. Проблема ця загострюється тим, що більшість парижан бере вакації таки в серпні, бо тоді деякі заводи закриваються зовсім. Розкласти ж вакації не так легко, бо люди хочуть виїздити з дітьми, а діти протягом року прив'язані до школи. Це незручно для всіх. Адже готелі протягом липня і серпня не можуть вмістити гостей, а потім увесь рік стоять порожні. Але тут ролю грають звички, а відомо ж, що з „залишками минулого" навіть московська диктатура не може впоратися ...

І у туриста, який не може направити камери, складається враження, що вся Франція виїздить на вакації. Та це неправда. Правдою є, що у Франції вакації це свята справа, перед якою поступається часом навіть поліція. Це правда, що у Франції всякий робітник має три тижні платних вакацій, а кваліфіковані — з різними додатками понад 4 тижні. Але неправда, що всі французи виїздять на вакації поза місце свого замешкання.

Офіційна статистика каже, що населення Парижу зменшується в серпні на 64%. Але в інших містах і районах справа виглядає зовсім інакше. На 46 мільйонів населення Франції виїздить з дому під час вакацій лише 19 мільйонів, а 27 мільйонів проводять їх вдома.

З Парижу й округи виїздить на вакації 82% населення, бо справді годі цілий рік прожити в поросі, димі й спалинах, але вже з підпаризького департаменту Сени виїздить лише 76%, з Марселю 49%, з Лілю ще менше. З-поміж сільського населення поза місце постійного замешкання лише 15% виїздить під час вакацій. Отже, не перебільшуймо, не всі французи їдуть на вакації, хоч всі мають право відсвіжитися.

Дуже зле стоїть справа з дітьми. Лише 33% дітей до 5 років виїздить на вакації, а дітей віком від 5 до 15 років виїздить лише 50%. Коли взяти до уваги, що міська людність становить більшість, то ця справа стоїть незадовільно.

Ваш дописувач уже повернувся з вакацій і серпень проводить у Парижі. Як почувається? — Дуже добре! Як уже згадано, спеки цього року нема, диму в цьому місяці майже нема, спалин менше, а автом можна їхати до 50 миль на годину й поставити авто є місця скільки завгодно. Такого раю не буває в Парижі в усіх інших місяцях. До кіна можна дістатися без черги. Одначе, до театрів ревії за американцями не дотовпитися, а в ресторані знайти місце майже неможливо, бо 75% їх замкнено.

Але ми по ресторанах не ходимо, по ревіях також ні. Отже, для нас цього року серпневий Париж дуже ласкавий. І ви, якщо їдете до Парижу чергового року, вибирайте серпень, коли до того ж метеорологічна служба прибіцяє холодне літо.

О. Д-вич

Б. Г.

ЖОВКІВЩИНА ПІД СОВЄТСЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ

(СПОГАДИ З 1944-1956 РОКІВ)

(5)

У 1953 році вибухнув генеральний страйк, опісля і бунт в'язнів на Воркуті, а далі і в інших концентраційних таборах. Страйк на Воркуті тривав два тижні. З Москви приїхала спеціяльна комісія, яка наказала обставити табори кулеметами, а потім викликала до себе делеґацію в'язнів, щоб вислухати їхні вимоги. Після кривавого здушення страйку умови в таборах значно покращали.

У таборах не бракувало старих еміґрантів, поворотців з Франції, Канади, ЗДА, Арґентини. Чимало з них ще перед таборами, розчарувавшись у совєтській дійсності, повісилися або кинулися під поїзд.

Амнестія

Після смерти Сталіна проголошено в 1953 році амнестію. Вона охопила переважно кримінальних злочинців та бандитів. Після амнестії велика хвиля звільнених злочинців прибула в Західню Україну, або, як вони казали, в „совєтську Америку".

Ці бандити відразу показали свою фаховість. Першою жертвою стали львівські кладовища. З хрестів познімали вони мідь, а з небіжчиків у гробівцях перстені, золоті зуби та інші цінності. Зі свіжопохованих знімали убрання й черевики, і тому в той час люди краяли убрання й різали взуття на покійниках, щоб забезпечити їх від людців із совєтською культурою.

Вломи до помешкань і напади на прохожих по вулицях стали на денному порядку. Коли хто мав на собі гарний костюм, того затягали під браму, били і обдирали до сорочки. Міліція була безсильна. Появилися різні обманці, які платили людям за товар „грішми", а потім виявлялось, що то куски газет. Очевидно, пояснювати це треба спритністю їх рук.

Врешті й самим большевикам було забагато цієї інвазії злодіїв і бандитів на Західню Україну, головно на Львів, і вони спровадили спеціяльні загони НКВД, що почали робити облави. Одної ночі витягнули 60 бандитів з гробівців на Личаківському цвинтарі, де вони зі своїми любками ночували.

Той, хто пам'ятає у Львові німецьку військову дільницю на Янівському цвинтарі, де поховано вояків з 1939-1944 років війни, то її вже давно немає. „Визволителі" знищили її дотла — заорали й зрівняли тракторами.

Виїзд до Польщі

Звільнившись з концентраційного табору, я пішов на працю до картонової фабрики. Картон виробляли з богослужебних книг і різних рукописів, що їх звозили з усіх сторін. Між ними були теж численні євангелія. Встановлено гостру контролю, щоб ніхто нічого не вкрав, але це не допомагало. Деякі з церковних книг таки зникали.

Я працював у нічній зміні і нашим бриґадиром була одна жидівка, яка добре давалася робітникам взнаки. До речі, ніколи я не зустрічав у Совєтському Союзі проявів урядового антисемітизму. Помічається він хіба у висловах окремих людей. Наприклад, чув я, як один офіцер казав: „У минулій війні жиди крилися за нашими плечима, але в майбутній війні цього вже не буде".

Бриґадирка наша так докучала робітникам, що хтось кинув їй в обличчя жмут мокрого паперу. Тоді вона дещо присмирніла. Все ж таки в 1955 році, мабуть через неї, мене звільнили з праці в цій фабриці. Коли я опротестував це рішення в дирекції, мене затримали ще на три місяці, поки не навчив своєї роботи іншого робітника. Причиною мого звільнення, як мені заявили, було те, що я — „неблагонадьожний".

До речі, протести місцевих людей до властьімущих дуже часто збувалися покликуванням на те, що, мовляв, місцеві не мають нічого до говорення: „Це наша земля і ми єйо завоєвалі".

Я рішився виїхати до Польщі. 23-го грудня 1956 року, після різних формальностей і перешкод, я таки опинився з дружиною в Польщі. Перед виїздом повернули мені з банку всі мої гроші й позики. На кордоні, в Медиці, офіцер-прикордонник попрощався зі мною такими словами: „Ну, що, їдеш до Ґомулки, думаєш, що там тобі буде манна з неба падати?"

Я поїхав на т. зв. „зємє одзискане", що після війни дісталися Польщі від Німеччини. З цих земель уже першого року польської окупації майже всіх німців вигнано до Німеччини. Тоді „міліція обивательска" була паном життя і смерти.

Першими поселенцями на „зємях одзисканих" були різні злочинні елементи, що приїздили сюди для легкої наживи й грабунку. Пізніше, поселення почало приймати дещо більше організований порядок. Все ж таки і досі ніхто будівель не направляє, бо люди не почувають себе повними господарями. На цих землях є тепер трохи поляків із Східної Галичини, але більше таки з центральної Польщі і „кресів". Елемент, назагал, малопрацьовитий і з невисокою мораллю. Чимало розбитих подруж, бо один залишив жінку з дітьми вдома, другий взяв собі іншу й помандрував з нею шукати легкого хліба.

Окремі німецькі господарства по 40-60 гектарів ділили на чотири родини. Тепер після здачі континґентів усе залишається новим господарям, і вони вільно можуть торгувати своїми продуктами на базарах. З 9 гектарів поля здається державі 22 центнери збіжжя, 300 кілограмів м'яса та 6,000 злотих податку.

Німці доволі часто приїжджають з Німеччини поглянути на свої хати і господарства. Відвідують гроби рідних на цвинтарях і цілують стіни своїх домів. Забирають на пам'ятку землю й квіти. Я був свідком, як одна німкеня дякувала полякові за те, що старанно втримував її колишню хату й господарство.

Німці, коли їх виганяли на захід, могли взяти з собою майна тільки на ручний візочок. Ще й досі поляки роз'їжджають на мотоциклах, що залишилися по німцях.

Кінець

І Я В ІРПІНЬ ПРИЇХАВ . . .

І я в Ірпінь приїхав,
де поети
Живуть і вірші
без упину тчуть...
В цій тишині
хотів би я почуть
Свойого серця
власного секрети.

Заїхав я за
снігові замети
І за ліси, що
нишком весну ждуть.
Ну, серце, говори!
Отут, мабуть,
Не будеш довго
мучити мене ти

І виллєш таємниці
у пісні . . .
Та відповіло
серце так мені:
— Нема перед тобою
в мене тайни!

Лічу тобі
ретельно ночі й дні.
А спокій мій —
прийде аж у труні . . .
Та все оце
відоме і звичайне.

ДМ. ПАВЛИЧКО

БЕРЛІНСЬКА КРИЗА

(Закінчення зі сторінки 2-ої)

Франції передове місце як не в цілому світі, то принаймні в Европі.

Зайвим буде доказувати, що ні Франція, ні Німеччина не накидали нікому своєї волі, а тільки льояльно притримувалися спільно схвалених постанов відносно Берліну і об'єднання Німеччини. Навпаки, то дипломатія ЗДА, при тихій, але певній згоді Англії, порушила основні засади союзу, згідно з якими справи, що заторкують дуже важливі інтереси союзників, повинно рішатися спільно всіми партнерами, а не в секретних переговорах і не концесіями в користь противника коштом членів союзу. Франція і Німеччина затіснили ще більше свої приятельські взаємини, а президент де Голь вирішив подвоїти старання, щоб якнайскоріше придбати для Франції атомову зброю, діставши на це згоду французького парляменту та відповідні фонди.

У липні відбулися деякі події, що повинні мати поважний вплив на дальший хід берлінської кризи.

Президент Кеннеді в своїй промові у Філядельфії з нагоди Дня Незалежности окреслив відношення ЗДА до західньоевропейських держав як співзалежність одних від других. Він дав повне признання европейським державам за їх намагання об'єднатися економічно й політично і заявив, що ЗДА будуть трактувати об'єднану і сильну Европу не як суперника, але як спільника на базі взаємної залежности.

Багато світла на берлінську кризу кинуло 17-го липня ц. р. інтерв'ю генерала Клея, який був особистим представником президента Кеннеді в Берліні. Він признав, що ЗДА дійсно зробили СССР згадані вище пропозиції, але при цьому підкреслив, що ніякого рішення не буде прийнято без згоди союзників, в тому числі Франції та Німецької Федеративної Республіки. Так само дуже важливим було його твердження, що Берлін, як такий, не є причиною кризи. Причиною є намагання Москви метушнею і напруженням довкола Берліну розбити НАТО і недопустити до скріплення західньо - европейської спільноти. Заради Берліну Москва ніколи не запалить світової війни, але в політичному та економічному об'єднанні Европи вона вбачає смертельну загрозу для себе. Цей страх може штовхнути її навіть на шлях третьої світової війни.

По цих двох заявах можна було сподіватися, що ЗДА, погоджуючись на ролю першого лідера в НАТО, респектуватимуть його членів як повноправних партнерів, поставляться зичливо до їх життьових потреб і відкинуть свої пропозиції, зроблені СССР. Тоді зникли б усі ознаки дотеперішнього напруження в НАТО, а берлінська криза зредукувалася б до звичайної міжнародної афери, коли Москва переконається, що ні підступом, ні погрозами вона не підважить фундаментів НАТО, не спинить консолідаційного процесу західньоевропейських держав.

Одначе, всі ці сподівання покищо не справдилися. Недавно секретар оборони МекНамара в дуже різкій формі накинувся на Францію, не називаючи її на ім'я, за її намагання мати свою власну атомову зброю. Він заявив, що Франція нікого цим не настрашить, а атомова зброя буде для неї більше небезпечною, як здогадний ворог. В світі зрозуміли, що ЗДА — проти цих намагань Франції, і що вони їй в цьому не допоможуть. При цьому треба зазначити, що Франція не бажає будь-якої фінансової допомоги, а хоче тільки запізнатися з вислідами атомових випробувань, ведених у ЗДА, щоб не повторювати тих самих експериментів, які забирають багато часу і грошей. Ці висліди не є таємницею для Москви, яка через своїх шпигунів або свої власні експерименти прийшла вже давніше до них.

Що злого може бути в намаганні Франції сперти свою оборону більше на власних силах, як на сторонній допомозі, і яка загроза може бути для ЗДА і вільного світу від того, що Франція хоче вивінувати свою армію новочасною атомовою зброєю, яку опісля радо віддасть до спільного оборонного фонду — трудно відгадати із тверджень секретаря оборони МекНамари. Не є жадним секретом факт, що генерал Норстед, командувач збройних сил НАТО, і амбасадор ЗДА в Парижі Ґевен подалися до димісії тому, що їхні пропозиції якнайскорше допомогти Франції в осягненні атомової зброї Вашингтон відкинув.

На думку емеритованого генерал - майора ЗДА Медаріса, наукового дослідника атому, Франція перейшла вже більшу і труднішу частину дороги: вона, за три або найдалі чотири роки, матиме таку атомову зброю, як її мають сьогодні ЗДА. Розуміється, що, з огляду на географічне положення Франції, засяг французьких ракет становитиме найбільше 1.800 миль. Ген.-майор Медаріс гаряче рекомендує ЗДА, щоб вони поділилися з Францією своїми атомовими секретами, і кінчає твердженням, що, якби зібрати докупи висліди стратосферичних та атомових досліджень европейських держав і скоординувати їх з американськими, то це було б таке наукове багатство, що слава про стратосферичну і атомову перевагу Совєтів — відразу розвіялася б.

Як довго триватиме берлінська криза і як вона скінчиться, залежить від Москви та постави ЗДА. Якщо ЗДА виявлять твердість та постійність і зуміють привернути в НАТО єдність і згідність дії — тоді берлінська криза минеться без поважних потрясень.

Якщо ЗДА будуть ходити осібними стежками і поза плечима своїх партнерів робитимуть пропозиції та поступки СССР, тоді, очевидно, Москва осягне свою ціль — а це буде рівнозначне в дальшому ході подій з втратою волі і незалежности не тільки ЗДА, але й цілого вільного світу.

Владика Кир Йосиф у таборі ЮСУМА в Елленвіллі, Н. Й.

ЄПИСКОП ЙОСИФ ШМОНДЮК ГОСТЕМ ЮНИХ СУМІВЦІВ

Сидять (зліва) о. М. Монастирський, Єпископ Йосиф Шмондюк і о. Л. Гузар.

В п'ятницю 17 серпня о год. 8-ій рано прибув до табору на Оселю в Елленвілл ВПреосвященний Єпископ Кир Йосиф, якого привітав хлібом і сіллю адміністратор Оселі п. Юрій Кононів. О годині 8:30 Владика в асисті оо. Л. Гузара і М. Монастирського відправив Архиєрейську Службу Божу, а Юні Сумівці — таборовики під проводом свого команданта Миколи Кормелюка збірно відповідали. В часі Служби Божої таборовики приступили до св. Причастя. Після Служби Божої Сумівці, уставившись у дві лави перед їдальнею, яку відповідно удекоровано, привітали Владику. Від таборовиків привітали Архипастиря гарною декламацією і квітами наймолодші таборовики Стефанія Грицковян і Роман Кормелюк. Під звуки спеціяльної пісні таборовики запросили Владику до їдальні і до табору. Пісню та декламацію до привітання приготовила підкомандантка пані Волянюк. Опісля відбулося спільне снідання для всіх дітей і гостей, які в тому часі перебували на Оселі на відпочинку.

Під час снідання привітав Владику командант табору Микола Кормелюк, який висказав велику радість з приводу цих відвідин Владики у таборі СУМА, вніс Многоліття для Владики та вручив чека від Оселі СУМА на будову Колегії св. Йосафата у Стемфорді. Тоді до присутніх промовив Владика, який у своїх реченнях доступних до діточого світосприймання апелював, щоб діти любили свою Церкву, уживали української мови та щоб зберігали свою національну окремішність. Відтак Владика оглянув табор, кімнати, де живуть діти, забудування Оселі-озеро та загалом поцікавився ближче цією виховною базою, якою є Оселя СУМА.

Окремими інформаціями служив Владиці командант табору, який в детайлях з'ясував програму табору, тематику та денний порядок занять. Опісля відбулася спільна знимка таборовиків та гостей із Владикою на трибуні перед Пам'ятником, який здвигнено цього року для відзначення 20-ліття УПА. Вміжчасі дітвора окружила Владику та розказувала про свої таборові переживання. Після обіду таборовики, зробивши шпалір, попрощались із дорогим Гостем та Любителем української дітвори, Владикою Кир Йосифом, трикратним грімким „СЛАВА".

Після від'їзду Владики таборовики зміцнені духово, вдоволені, розійшлися продовжувати свої таборові обов'язки. В їхній пам'яті надовго залишиться той момент, з відвідин Владики їхнього табору, в якому вони перебувають протягом цілого літнього сезону.

М. К.

В. Лаврівський

Успіх мистця В. Бачинського в Італії

Володимир Бачинський

Збереження молодших поколінь, вихованих поза рідними землями або народжених на чужині, для нашої батьківщини та її інтересів, це тема, яка дедалі набирає все драматичнішого звучання.

Не дивота, що успіхи нашої молоді свідомої свойого походження, готової плекати ідеали своїх ідейних батьків, боротися за здійснення засобами, що їх чимало в умовах вільного світу, виносеться на сторінки преси, вони щиро радують нас усіх і на часинку дозволяють забути про небезпеки асфальтованої джунглі та моторизованого варваризму.

Ще більше радують нас появи талановитих майстрів слова, пензля, вокального чи інструментального мистецтва.

Власне одному з видатних молодих мистців, хоч і вихованих та сформованих в чужих школах, але вповні свідомому своїх завдань і надій, які покладаємо на нього, присвячені ці рядки. Мова про мистця - маляра, Володимира Бачинського, вже відомого нам з образотворчих виставв в Ню Йорку.

Творчий „старт" Бачинського супроводять три поважні нагороди, здобуті на американських виставках образів, що має таки свою вимогу, коли не рахувати писаних і неписаних дуже прихильних оцінок даних його малярським починанням на наших виставках. На доповнення своєї мистецької освіти Бачинський виїхав до Італії.

Вже після однорічного побуту в Римі влаштував мистець виставку своїх малярських праць в Галерії Джотто, здобуваючи прихильні відзиви в римській пресі. Для прикладу наведемо критику в „Іль Джорнале дель Меццоджорно": ...Вільям Парр є також на дорозі реалізму ознаменованого духом примітивного, реалізму, що його американці імпортують зі Заходу, а дальше оживлюють в приторку до цілинної землі. Цей процес знаходить признання у Омічіолі (критик, який дає оцінку нашого мистця у вступі до каталогу. — В. Л.), який представляє нам мистця в товаристві співвистанця, Володимира Бачинського.

Бачинський любить змальовувати старі, затишні закутини Трастеверу, шляхетні старовинною площі та клясичні церкви в стилях, що сплять притрушені порохом століть, грою кольорів і виявами несподіванки поета, який знаходить шматок ще живуного світа зовсім поглинутого забуттям.

Світ Бачинського це 17-те століття, яким він снить з відчиненими очима, виношуючи в своїй уяві шовкові костюми і люксусові ґалерії, де поети Аркадії колись зустрічалися. А про все це він снить в якійсь атмосфері магії, де коти зненацька з'являються з-поміж руїн Риму і старих меблів, де привидні дами з'являються з-поза одвірків або проходжуються по бастіонах замків . . .

Може в цьому всьому є надто багато романтичної літератури зі закраскою Де Мюсетта чи Бодлера. Але важливіше тут є те, що Бачинський є паном своєї професії, що він повен снаги і довір'я до своїх сил, а це саме відкриває перед ним дуже обіцююче майбутнє. Портрет дівчини виявляє можливості цього молодого українця, який так недавно прибув до Риму в душею молотого хлопчини"...

Я знаю, що дехто й матиме застереження до реалістичної форми самовияву Бачинського. Я безумовно приєднався б до тих, що такі застереження мають, бо програмовий реалізм своє пережив і в часі, що межує нас від його епохи, сталося дуже багато для озбраєння сучасного мистця в куди досконаліші способи самовияву, так, як значно поширилася духова царина, куди ці засоби сягають. Але не забуваймо, що Бачинський тільки но в стадії стартування і хай вибачать мені ультрамодерністи, воно таки куди краще, що Бачинський стартує з позицій реалізму, який ставить чималі вимоги в опануванні академічного рисунку, як старт і „заавансована" творчість, деяких із них, які не те, що кота, що ним так захоплюється Бачинський, не зуміють нарисувати, але не зуміють нарисувати і котячого ока. Бо я таки повірю в щирість емоції Бачинського в малярській літературі, але не повірю в правдивість передачі творчої візії, яка наглядно прикриває „ізмами" і сумнівною віртуозерією жалісну безпомічність в нарисуванню котячого ока чи власного нігтя.

Залишається на закінчення цих рядків повторити з повним переконанням слова рецензента з „Іль Джорнале дель Меццоджорно", що перед Бачинським, таким яким ми його знаємо і яким бачить його чужий критик, відкривається дуже обіцююче майбутнє, а від себе висловити переконання, що талановитий і глибокий молодий мистець знайде себе в добі повної творчої зрілости не на тому місці, з якого він вийшов.

Приємність з якою віднотовуємо успіх В. Бачинського у Вічному Місті, тим більша, що доводиться поділювати радість з цього приводу його батьків відомих наших громадян, які дали прикладне виховання свойому синові і так прагнуть, щоб він виправдав їхні надії, покладені на нього як доброго українського мистця. Їхні сподівання починають повністю справджуватися.

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І її ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на Фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК Ч. 28.

Смерека Д., Норт Вю	19	Зінь Д., Віндзор	1
Беген І., Титусвіл	7	Шляленко В., Бурлінґтон	1
Бойчук В., Елізабет	5	Мельникович М., Тамеян	1
Працюк Л., Дітройт	5	Терещенко А., Рідвуд	1
Оцюк І., Вест Ітон	4	Черній В., Торонто	1
Томко М., Шікаго	4	Галущак Д., Еспанола	1
Рицура М., Пассейк	4	Черешневський М., Лінден	1
Доробей В., Рочестер	4	Гонтаровський О., Ст. Кетер.	1
Дулиба Д., Кіамерстави	4	Тригуб Н., Ембро	1
о. Весоловський Лев, Ню		Кулинич І., Шікаго	1
Йорк	4	Гончар Н., Вілмінгтн	1
Дзядів М., Джерзі Сіті	4	Лобай А., Клівленд	1
Осідач М., Ню Йорк	4	Зекла А., Джексон	1
Галущак М., Пітсбург	3	Пахолюк І., Сан Франціско	1
Федів С., Мепльвуд	3	Цімбал Л., Бруклин	1
Цюк І., Філядельфія	2	Бодварук К., Нюарк	1
Фенчинський Н., Метачен	2	Яворський Х., Л. Анджелес	1
Федів Е., Джерзі Сіті	2	Ганушевський І., Н. Про-	
Бекіш І., Пітсбург	2	віденс	1
Гресків Н., Міннеаполіс	2	Парацзак М., Торонто	1
Дросин Н., Акрон	2	Марусяк В., Торонто	1
І. Лев, Гіллсайд	2	Почапський М., Ошава	1
о. Савчук І., Філядельфія	2	Рінай О., Лос Анджелес	1
Крук Н., Вантон Віч	2	Смик М., Ґластонбері	1
Дмитерко Т., Клівленд	2	Капій Е., Філядельфія	1
Зазуля В., Лапір	2	Теслюко Г., Трентон	1
Чиж Д., Вайон	2	Барицький М., Боффало	1
Балевич В., Ірвінґтон	2	Чабан С., Честер	1
Слонський І., Філядельфія	2	Ревак С., Йонкерс	1
Колінко В., Філядельфія	2	Процишин Г., Шікаго	1
Дуда І., Торонто	2	Шуст С., Ню Йорк	1
Петренко Д., С. Франціско	2	Олексяк М., Вілімантік	1
Оленчак Б., Регіна	2	Дерлиця В., Гартфорд	1
Гриб Н., Елізабет	2	Кузяк В., Честер	1
Куціль Р., Рочестер	2	Лефчік І., Елізабет	1
Качмар М., Вебурі	2	Романенко М., Седль Брук	1
Федерко С., Гартфорд	2	Трияк І., Філядельфія	1
Ткачук А., Мілтави	2	Гура П., Бруклин	1
Гануля Б., Бостон	2	„Яр-ко", Монтреаль	1
Рибак М., Шікаго	2	Бурий С., Янгставн	1
Чехут Я., Сан Мішель	2	Ребрик А., Торонто	1
Захарчук Е., Страсбург	2	Корінець М., Л. Анджелес	1
Комар С., Рочестер	2	Решітник В., Віндзор	1
Грицишин Н., Торонто	2	Фіцик В., Спрінгфілд	1
Гелемей Т., Нюарк	2	Романів К., Гартфорд	1
Бородієвич А., Філядельфія	2	Войчак Ю., Боффало	1
Хромишин І., Бруклин	$1,45	Мартиненко К., Філядельфія	1
Янишів В., Асторія	1	Галамай М., Філядельфія	1
Хоптяк Д., Рочестер	1	Могуз Д., Ірвінґтон	1
Шолдра М., Шуґер Рап	1	Тергель Д., Шікаго	1
Копко С., Рочестер	1	Сохан О., Джерзі Сіті	1
Вейґжин Н., Янгставн	1	Шиян І., Пітсбург	1
Грібик А., Ню Йорк	1	Дереш М., Ірвінґтон	1
Васараб І., Філядельфія	1	Загребельний А., Пассейк	1
Сенчишин С., Лондон	1	Ортинський М., Боффало	1
Яблонський Л., Торонто	1	Патинюк М., Іст Гейвен	1
Татунчак В., Ст. Джін	1	Шпика С., Клівленд	1
Полос З., Ошава	1	Дербуш М., Міннеаполіс	1
Скробко А., Лос Анджелес	1	Хабін Д., Міннеаполіс	1
Слюзар М., Бруклин	1	Салюк Г., Джерзі Сіті	1
Олексин Т., Рочестер	1	Михайлишин Д., Шікаго	1
Гаврилюк В., Рочестер	1	Довгань І., Вейон	1
Осачо А., Суперіор	1	Захвалинський С., Трентон	1
Енглот І., Флорал Парк	1	Завадецький М., Рочестер	1
Нога Р., Брантфорд	1	Велика А., Трентон	1
Панчишин І., Шікаго	1	Гуцуляк І.	1
Хомяк С., Дітройт	1	Вишневський Н., Ню Йорк	1
Ленкий Д., Вудбайн	1	Луцький Г., Ню Брітен	1
Залеський Т., Торонто	1	Савіцький С., Мепльвуд	1
Сеник М., Торонто	1	Мілянський Я., Л. Айленд	0,50
Р. Гохус, Монтреаль	1		
Яцків М., Торонто	1	Разом —	234.00
Вірстюк В., Едмонтон	1	Раніше —	6,493.24
Маврик М., Гамільтон	1		
Петришин О., Форт Віліям	1	Разом —	$6,727.24

В другу річницю смерти Михайла Кисіля

Минуло два роки, як 19-го серпня 1960 р., о год. 10-ій вечером рознеслась сумна вістка в Бостоні про смерть, на удар серця, на засіданні Комітету школи українознавства незабутнього громадського працівника бл. п. Михайла Кисіля.

Народився покійний Михайло Кисіль в 1895 р. в Жнятині на Сокальщині. Учасник першої світової війни та Визвольних Змагань. Повернувши з війни додому, якийсь час переховувався вдома, а згодом вступив до учительської семінарії, яку закінчив успішно і в 1925 р. одержав посаду учителя, а згодом директора школи в Рахівцях пов. Підгайці, Україна.

Під час другої світової війни учителював в різних місцевостях на Західніх Землях України, між іншими, в моєму сусідньому селі Княжолука в Долинщині.

По тяжких переживаннях в таборах в Німеччині, покійний Михайло Кисіль зі своєю дружиною Пелагією прибув в 1949 р. до Америки, де оселився в Бостоні, Масс. і працював до кінця свого життя не легко — на щоденний прожиток, і розвинув велику громадську працю.

Михайло Кисіль належав до 374 Відділу УНСоюзу і був секретарем Окружного Комітету Відділів УНСоюзу. Співорганізатор і довголітній касир Відділу УККА в Бостоні. Згодом зорганізував при парохії св. Юра, та був її директором, школу українознавства. Працював активно в Пласті та був головою Пласт-Прияту, в парохії був дяком та деякий час вів церковний хор, провадив парохіяльні книги, нагороду за дяківство повертав назад, яко жертву на церкву. Був членом Виховної Ради Ю СУМА. Зразковим платником У. Н. Фонду. Не жалував тяжко запрацьованого гроша на будь-які інші збірки.

Важко перерахувати всі ті численні добрі діла, бо покійний все спішив туди, де кликав його громадський обов'язок, та де була потрібна його праця чи порада. На його похороні з'явилась довга автокольона українських громадян без огляду на віроісповідні переконання, організована пластова і сумівська молодь, що супроводжали його тлінні останки по Богослуженні, які відправили зі сусідніх парохій Всеч. отці: його парох о. В. Козоріз, вже покійний о. Г. Том, о. Мудрий і о. Дикий з церкви св. Юра на цвинтар св. Михайла в Метапані, Масс.

Полишив в смутку улюблену дружину Пелагію, очі якої і до цих пор не висохли, і на кожну згадку про покійного її мужа заливаються сльозами.

Вічна Йому Пом'ять!

Іван Кецмур

Максим Булька

ЧЕМПІОН У ТВІСТІ

Союзівку, що має тільки самі прозолоть і світла, затемнює і закриває під кожний кінець тижня велика чорна хмара.

Причина: Кожний, хто приїздить туди на розваговий вечір і потанцювати, хотів би зложити свої стомлені кості до відпочинку десь на території оселі. А там не то місця, а шпильки немає куди встромити. Такого насуне народу, що куди не поступиш, то все ліктем зачепишся за якусь живу істоту. Але я чоловік рисковний й пішов до керівника п. Кваса. — Порятуйте і дайте якийсь захист, мені союзівському скитальцеві. Головне, щоб голова десь під дах залізла. Тепер літо, то руки, ноги і тулуб, можуть надворі переночувати.

Зробив п. Квас квасну міну й каже: — Постараюся зробити з вами ще одне, 451-ше чудо. Сьогодні примістив я вже 450 гостей то може і вам пощастить. Коли ми вже при п. Квасові то ще таке: — Скажіть мені, будь ласка, спитала мене, середніх років, модна тепер русявочка з синіми очима і ще синішими віями, — чого ж то цьому керівникові дали таке квасковате прізвище. Та ж він милий-премилий і, я сказала б, що він навіть „небезпечне солодкий". А ви не знаєте, чи він жонатий?..

Бережіться, пане Квасе, бо на вас готові почати фронтальний наступ!...

Дотримав слова п. Квас. Дав захист мені і ще одному такому самому бездомному. Дістали ми місце у „Веселці". У так званому, „запорізькому секторі". Назва виводиться від того, що там сплять самі парубки. А спання там їй богу веселе! Оце ви спите, а музика вам грає. Грає чортова і то такого скочного твіста, що ви, хоч і лежите в ліжку, то мимохіть до такту ворушите раменами і перебираєте ногами.

І врешті — не витримуєте. Натягаєте штани, сорочку і зав'язуєте краватку, що шириною нагадує глисту, або шнурівку до черевика, і виходите між розтанцьований народ.

Зупинився на мент мій колеґа й каже з острахом: Боже ти мій милий та я не знаю, чи ми потрапимо так викручувати тай виковиркувати ногами, як ця молода братія. Ось лишень поглянь на отого високого молодого чоловіка. Голову перебакерив назад, в бедрах викручується, ніби морський в'юн, а ноги, його і не його. Подивись, подивись! Лівою ногою вимахує неначе сусіда у підборіддя хоче копнути, а правою розчімхнувся і другому сусідові на чуже подвір'я залазить.

Або ця худощавенька чорнявочка. Та це в неї не руки й ноги, а ґвинтики, пружинки, або гумові еластичні закарлючки. Стоїть, ніби на одному місці, а ноги і руки трясуться, як у пропасниці.

Не відважуся по тверезому на таке, каже мій колеґа. Ходім до бари, а там ми вже і вирішимо, чи нам, представникам середньої ґенерації, запускатися у цю модерну хореографію, чи ні.

Посідали ми і взяли: перших дві подвійні чарки за вояцьку відвагу, других дві — за настрій до твіста, третіх дві — за вдержання стилю і рівноваги, а четвертих два „скачі" за успіх у першому нашому твістовському виступі.

І танцювали! Та ще й як танцювали. Молодь відступалася на боки, приплескувала нам у долоні, а особливо на мого колеґу показували пальцями і, що хвилини кричали: Чемп у твісті! Люк, чемп у твісті!

Коли ми після того успішного виступу сіли при столику, я спитав колеґу, що обтирав спітніле чоло: І де ж ти вивчав отого макабричного твіста?

— Твіста?

— Егеж, твіста, якого так гаряче оплескувала вся молодь!

— Та це ж не був твіст, а наша трипотянка.

— Ну, так, але воно так прекрасно в тебе виходило, расовий твіст. Я сам не зводив з тебе очей. Коліна й руки були в тебе податливі і м'які, наче з тіста і я не міг надивуватися, як це ти намагався ходити п'ятами до переду, а руками викручував так, що верхи долонь сягали аж по вище скаблучених ліктів.

— Я думаю, філософував мій приятель, що на расовість мого твіста вплинули найбільше — чотири рази по дві горілки. Але найкраще мабуть то змодернізували нашу стару, архаїчну трипотяночку, ті два останні „скачі".

— Ходім!

— Куди?

— До бари! Я хочу випити ще два рази по два і танцюватиму гопака.. А наша молода братія, скаже, що я також чемпіон і в „джетер-боку".

Зі спорту

Американець і австралійка перемогли в Москві в тенісі

В тенісових змаганнях, які відбулися минулого тижня в Москві з участю великого числа змагунів з інших країн, переможцями вийшли серед чоловіків американець Френк Фрелінґ та серед жінок австралійка Джейн Лігейн. У фіналі подвійної мішаної гри перемогла пара австралійців Кен Флечер і Леслі Тирнер другу пару австралійців та здобула цим перше місце в мішаних парах.

І в чоловічих і в жіночих грах домінували в Москві закордонні тенісисти і то головно австралійці та американці. Цікавим був факт, що совєтські глядачі в зустрічах між австралійцями та американцями завзято піддержували і оплескували американців. Америку в цих міжнародних тенісових змаганнях у Москві репрезентували Френк Фрелінґ, Доналд Делл, Донна Флойд і Джін Моффіт.

Згідно з договором між американськими та совєтськими тенісовими проводами совєтські тенісисти візьмуть участь в американських тенісових першенствах вже в наступному тижні. Ці змагання на Форест Гіллс в Ню Йорку почнуться вже 27-го серпня.

В. С.

Мексіко здобуло першість зони в тенісі

Минулої неділі, 19 серпня закінчилися чергові змагання зі серії гор за Чашу Дейвіса між Мексіко та Югославією. Переможцем з них вийшло Мексіко, яке стало цим самим чемпіоном американської зони, в якій звичайно вели перед ЗДА. Цього року вперше від довшого часу тенісисти ЗДА відпали від гор за Чашу Дейвіса ще перед фіналом своєї зони, програючи зустріч з Мехіко. Після перемоги Мексіка над ЗДА черговим його противником були юґослави у фіналі зони.

Ці фінальні змагання зони в тенісі виграло Мексіко переконливим вислідом 4 : 1, і вже в суботу після відбутих трьох зустрічей мало Мексіко запевнену перемогу, коли вело зустрічі 3 : 0. Рафаель Осуна та Антоніо Паляфокс здобули перемоги для Мехіка в своїх поодиноких грах та в подвійній грі, а крім них дальшу точку для Мехіка здобув Маріо Ллямас. Осуна і Паляфокс, це студенти американських університетів, які студіюють та тренують теніс в ЗДА.

в. с.

В Шикаго здобуто нові плавацькі рекорди

В жіночих змаганнях у плаванні, які відбулися впродовж кількох днів минулого тижня в Шикаґо, нові рекорди світу були на порядку кожного дня.

Джінні Дінкель, 16 річна змагунка з Самміт, Н. Дж., здобула новий світовий рекорд, пропливши 200 м. горілиць за 2 хвилини і 32.1 секунди. Однак ще кращим осягом у цій конкуренції є досі ще не затверджений рекорд японки Утако Танака, час якої був 2 хвилини і 31.6 секунди.

На 1,500 м. довільним стилем Керолин Гавз осягнула дуже добрий час 18 хв.44.0 сек., який стане по затвердженні новим світовим рекордом.

Шерон Фіннеран з Льос Анджелес встановила новий світовий рекорд на 200 м. метеликом, пропливши цю віддаль в часі 2 хв.31.2 секунди.

Поруч жіночих відбулися теж в Шикаґо змагання чоловіків з участю багатьох закордонних змагунів. Там теж впали нові рекорди світу. Австралієць Маррей Роз проплив 400 м. довільним стилем у рекордовому часі 4 хв. 13.4 сек.

Німець Ґергард Гец побив недавно встановлений американцем Тедом Стікелсом світовий рекорд на 400 м. комбінацією стилів новим часом 4 хв. 54.0 сек.

в. с.

Вісті з соціяльного забезпечення

Більше 16.500.000 осіб тепер дістають понад один більйон долярів місячно, як пенсію соціяльного забезпечення.

Відділ соціяльного забезпечення повідомляє, що завдяки змінам в законі про соціяльне забезпечення протягом 1960—1961 років кілька тисяч осіб у ЗДА мають призначені їм до виплати гроші, але не дістають їх. Якщо вони не звернуться негайно по ці гроші, то вони їх ніколи не дістануть і це буде їхня втрата.

Якщо вам минуло 65 років і ви ще працюєте, але ніколи ще не зверталися по вашу пенсію, ви можете бути серед тих осіб, що про них ми пишемо в попередніх рядках.

Щоб переконатись про те, зайдіть до вашого районового відділу соціяльного забезпечення. Цілком можливо, що вам належаться якісь суми, навіть якщо ви продовжуватимете працю.

Недавні зміни в законі дають змогу старшим людям працювати і все таки діставати пенсію. Ви не потребуєте цілком кидати праці, щоб діставати пенсію.

За новим законом ви можете доробляти до $1.200 на рік і реґулярно діставати свою пенсію. Якщо ви доробляєте понад $1.200 у рік, ви дещо втратите із своєї пенсії. Один доляр з вашої пенсії буде стягнений за кожних 2 доляри, доироблених між $1.200 і $1.700 річно. За кожний один доляр, дороблений понад $1.700 один доляр будуть з вас стягати.

Люди, яких називають математиками, і які можуть обчислити багато різних рахунків, мабуть, мають приємність обчислити, яку вони діставатимуть пенсію. Інші особи, багаті, не дбають про це.

Але більшість людей не є математиками. Їм важливо знати, яку пенсію вони діставатимуть на старість. Вони часто намагаються довідатись про це заздалегідь. Якщо вони спитають свого сусіда зліва, той може відповісти: Небагато. Спитають сусіда зправа, і той скаже — Якщо ти платив максимум, то й дістанеш максимум.

Справа залишається нерозв'язаною. Даємо тут відповідь на це питання.

Якщо ви заробляли $4.200 або більше в 1955—58 рр. і $4.800 або більше щороку після того і вам минає 65 років цього року, ви діставатимете 123 доляри місячно. Чоловіки й жінки, яким минає 65 років цього року і які продовжують працювати і зароблять понад понад $4.800 у 1963 і 1964 рр., можуть діставати $127 місячно і більше, якщо також є члени родини, яким належиться пенсія.

Звісно, деякі особи не зароблять $4.200 або $4.800 на рік. Яка ж буде їх пенсія? Щоб довідатись про це, запитайтеся в найближчому відділі соціяльного забезпечення і вам дадуть брошуру ч. 855, з якої про це довідаєтеся.

Посмертні згадки

Омелян ОНИЩУК (Emil WARNER) з St. Petersburg, Florida, член Т-ва ім. І. Франка, Відд. 490 УНСоюзу в Ірвінґтоні, Н. Дж., помер в дні 17-го серпня 1962 року в Flemington, N. J. на 69-му році життя. Покійний походив зі села Тулова, пов. Снятин, Зах. Україна і проживав довший час в Ірвінґтоні, де був активним в українському громадському житті, між інш., старшим братом та членом Української Пресвітерської Церкви. Покійний полишив у смутку дружину Анну, доньки: Ольгу і Емілію й одну внучку. Похорон відбувся 21-го серпня ц. р. в Флемінґтон, Н. Дж. Покійного поховано в Ewing Crematory, — Ewing Township, N. J. — Вічна Йому Пам'ять!
О. Чорномаз, секр.

Яким СМОЛЯК — довголітній член Б-ва св. о. Миколая, Відділ 38 в Обурн, Н. Й., помер в дні 20-го липня 1962 року, проживши 68 років. Покійний був секретарем, як також і касиром Відділу. Членом Відділу був впродовж 42 років, в якому завжди брав активну участь. Покійний походив із села Настасів, пов. Тернопіль. Полишив у смутку дружину Стефанію, двох синів, чотири доньки, двох братів і дві сестри. Похорон відбувся 23-го липня ц. р. на St. Joseph Cemetery, Fleming, N. Y. — Вічна Йому Пам'ять!
С. Ґонца, секр.

Розалія ЗИЛВАК — членка Б-ва св. о. Миколая, Відд. 104 УНСоюзу в Перт Амбою, Н. Дж., померла трагічною смертю, переходячи залізничі рейки, в дні 15-го серпня 1962 р., проживши 66 років. До УНСоюзу Покійна вступила 1923 р. Народилася в селі Ракова Тирава, пов. Сянік, Зах. Україна. Полишила у смутку чоловіка Михайла, який є предсідником Б-ва, синів: Івана і Володимира, доньки: Марію і Анну, 6 внуків та 2 сестри в Краю. Похорон відбувся в суботу, 18-го серпня 1962 р., з пох. заведения, при участі Родини, Приятелів і Членів Б-ва, до церкви Усп. Преч. Діви Марії. Покійну поховано на парафіяльному цвинтарі. Вічна Їй Пам'ять!
Г. Мисак, секр.

ЗМІНА АДРЕСИ

До Адміністрації „СВОБОДИ"
81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J.

Долучую 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА АДРЕСА була:

ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ....

Ім'я і прізвище: ....

Адреса: ....

....

Моя НОВА АДРЕСА така:

Ім'я і прізвище: ....

Адреса: ....

....

ТАРЗАН, ч. 4895, Щаслива розв'язка,

'LAURA VOUCHES FOR THE LOYALTY OF THESE MEN,' SAID WILLIAMS. 'THEY WERE FORCED TO SERVE STEEL AGAINST THEIR WILL.'

— Лавра ручить за льояльність цих людей, — сказав Віллліямс. — Вони були змушені служити Стілові проти волі.

'VERY WELL,' REPLIED TARZAN. 'THEN THEY CAN HELP SAIL THIS SCHOONER TO YOUR HOMELAND—'

— Дуже добре, — відповів Тарзан. — Як так, то вони зможуть допомогти вам плисти на цій шкуні до вашої країни...,

'AND NOW I'D BETTER GO ASHORE,' HE LAUGHED, 'WHILE I CAN STILL CURB THE TEMPERS OF MY FRIENDS.'

— А тепер буде краще вийти на берег, — сміявся він. — Коли я зможу вгамувати роздратованість моїх приятелів.